

Rozvíjení informační gramotnosti v pregraduální přípravě učitelů na PŘF OU

Doc. PaedDr. Dana Kričfaluši, CSc.

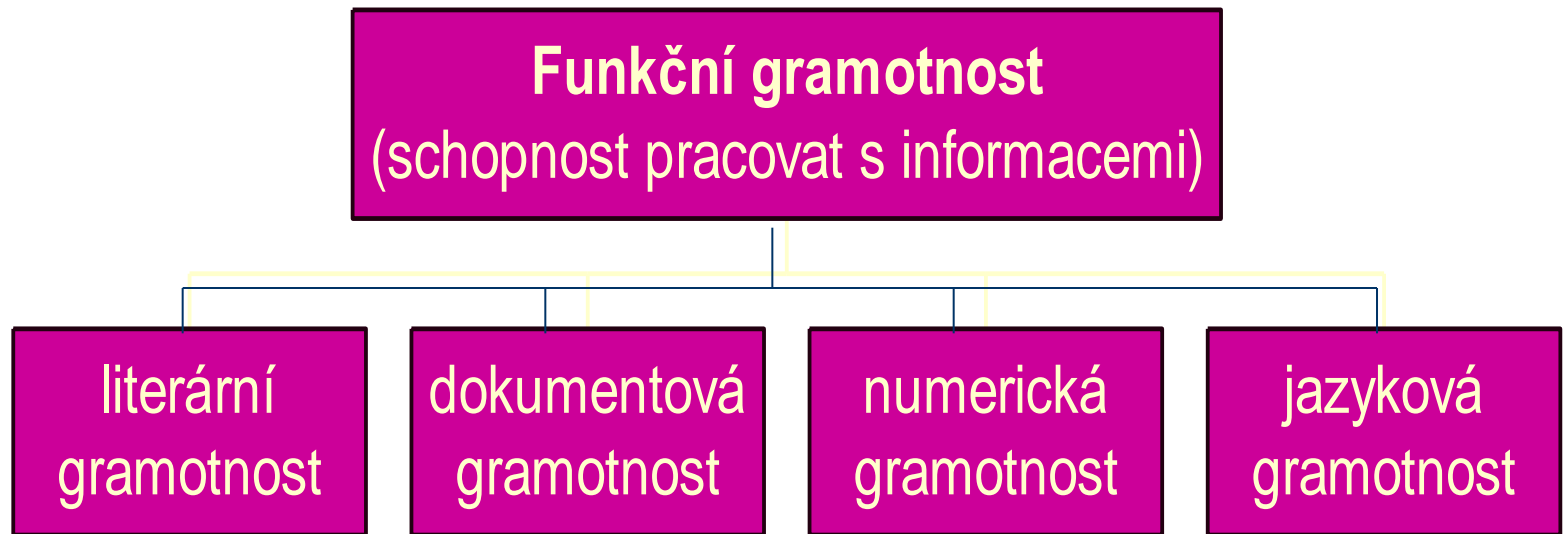
Úvodem...

- Člověk přece vždy musel pracovat s informacemi – tak proč se s tím nadělá tolik křiku????
- Co je nového?
 - Množství informací
 - Možnosti vyhledávání a zpracování informací s využitím ICT
 - Informační gramotnost – nutná pro kvalitní uplatnění ve společnosti

Gramotnost

- trojice základních dovedností (číst, psát a počítat)
- **funkční gramotnost** = schopnost aktivně a efektivně pracovat s informacemi

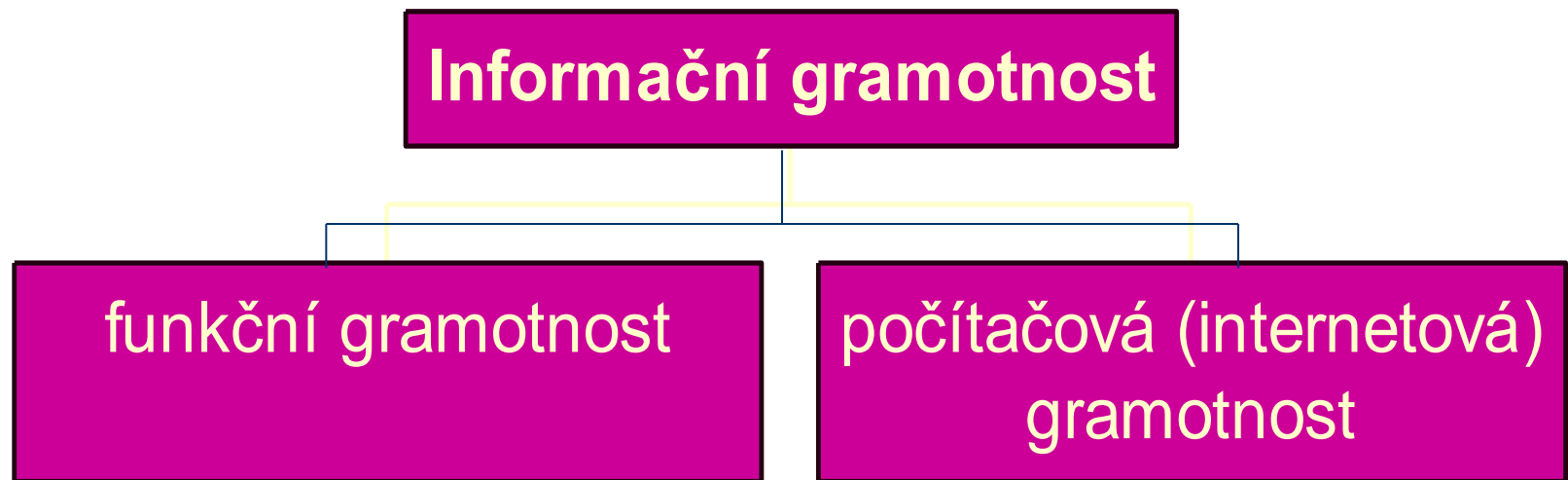
Složky funkční gramotnosti

Funkční gramotnost v informační společnosti

- využití počítačů (ICT) pro **efektivní práci s informacemi**
- **počítačová gramotnost** = schopnost práce s počítačem na uživatelské úrovni
- **internetová gramotnost** = schopnost práce s informacemi v interaktivním prostředí Internetu

Informační gramotnost jako funkční gramotnost v informační společnosti

Vztah informační gramotnosti, vzdělání a vzdělávání

- *K dosažení informační gramotnosti musí být jedinec schopen rozpoznat, **kdy potřebuje informace**, a dále je musí **umět vyhledat, vyhodnotit a efektivně využít**.*
- ***Informačně gramotní lidé se naučili, jak se učit.** Vědí, jak se učit, protože vědí, jak jsou znalosti uspořádány, jak je možné informace vyhledat a využít je tak, aby se z nich mohli učit i další.*
- ***Jsou to lidé připraveni pro celoživotní vzdělávání**, protože mohou vždy najít informace potřebné k určitému rozhodování či k vyřešení daného úkolu.*

Vztah informační gramotnosti, vzdělání a vzdělávání

- Počáteční vzdělání nestačí pro kvalitní uplatnění člověka v informační společnosti. Nutnost celoživotního vzdělávání.
- Informační gramotnost se musí promítnout do všech složek vzdělávacího procesu, do činností učitele i studenta.
- Významnou roli ve všech fázích rozvoje informační gramotnosti mají ICT.

Přístupy k rozvíjení informační gramotnosti ve světě a u nás

- koncepce chápající informační gramotnost jako samostatnou disciplínu
- koncepce vycházející z principu zařazování prvků, které podporují rozvíjení informační gramotnosti, do výuky dalších předmětů
- **Nestačí změnit osnovy, je nutno změnit celý vzdělávací proces !!!**

Koncepce rozvoje informační gramotnosti v ČR

- Státní informační politika (1999)
- Koncepce státní informační politiky ve vzdělávání (2000)
- Národní program rozvoje vzdělávání (2001)
- Strategie celoživotního učení v ČR (2007)
- Koncepce informačního vzdělávání na VŠ v ČR (2008)
- Koncepce rozvoje informačních a komunikačních technologií ve vzdělávání v období 2009 - 2013 (Koncepce 2009)
- Akční plán Škola²¹
- Dlouhodobý záměr rozvoje MŠMT pro oblast VŠ (2011-2015)
- Metodický portál – RVP

Koncepce informačního vzdělávání na VŠ v ČR

- Význam a cíle informačního vzdělávání:
 - Informační vzdělávání je dlouhodobý proces, který vede ke zvyšování úrovně informační gramotnosti a který by měl prolínat celým vzdělávacím systémem (od ZŠ po VŠ).
 - Jeho jednotlivé stupně by měly na sebe plynule navazovat.
 - Studijní plán každého oboru na VŠ by měl zahrnovat co nejširší škálu prvků, které povedou ke zvýšení informační gramotnosti.
 - Důležitou součástí infromatického vzdělávání je respektování autorství a etické zacházení s informacemi.

Úroveň informační gramotnosti VŠ studentů

- Bariéry

- Nepochopení pojmů v celé šíři – zaměření se hlavně na ICT
- Nedocenění významu zařazení informačního vzdělávání do učebních plánů
- Podceňování etického přístupu k využívání informací
- Nedostatečný důraz na význam celoživotního učení

Priority v oblasti informačního vzdělávání na VŠ

- Komplexní pojetí práce s informacemi
- Implementace prvků informačního vzdělávání do výuky na VŠ na základě spolupráce knihoven a pedagogů
- Zpětná vazba a vliv informačního vzdělávání na služby knihoven

Standardy informační gramotnosti VŠ studenta

- Je schopen porozumět odborným textům svého studijního oboru, abstrahovat z nich podstatné myšlenky a zároveň sám psát odborné texty s využitím poznatků z informačních zdrojů, které cituje s ohledem na autorský zákon a podle zásad tvorby bibliografických citací
- Zná a sleduje klíčové informační zdroje svého studijního oboru, na základě pokročilých způsobů vyhledávání a s ohledem na právní a morální aspekty této činnosti z nich umí získat relevantní informace a takto vyhledané informace různého typu a formátu organizuje a uchovává pro další využití při své odborné práci
- Využívá prameny numerických a technických informací, vyhledává a zpracovává numerická a technická data a používá je při své odborné práci

Standardy informační gramotnosti VŠ studenta

- Ovládá mateřský jazyk a dokáže se v něm slovně i písemně vyjadřovat, zná a používá odbornou terminologii svého studijního oboru v mateřském a cizím jazyce (zejména v angličtině) na úrovni potřebné k práci s odbornými informačními zdroji a komunikaci v rámci komunity daného oboru
- Používá běžně dostupné ICT potřebné pro vyhledávání, získání, zpracování a prezentaci informací různého typu a formátu, které se týkají jeho studia a odborné práce
- Je si vědom morálních a právních aspektů využívání informací a pracuje s informacemi v souladu s autorskou etikou a autorským právem

Informační gramotnost a vzdělávání učitelů

- *K dosažení informační gramotnosti musí být jedinec schopen rozpoznat, kdy potřebuje informace, a dále je musí umět vyhledat, vyhodnotit a efektivně využít.*
- *Informačně gramotní lidé se naučili, jak se učit. Vědí, jak se učit, protože vědí, jak jsou znalosti uspořádány, jak je možné informace vyhledat a využít je tak, aby se z nich mohli učit i další.*
- *Jsou to lidé připraveni pro celoživotní vzdělávání, protože mohou vždy najít informace potřebné k určitému rozhodování či k vyřešení daného úkolu.*

Informační gramotnost a pregraduální příprava učitelů na PŘF OU

- Koncepce rozvoje informační gramotnosti na PŘF OU je realizována od roku 2002/2003
- Základní strategie je modifikovaná (útlum povinného vzdělávání studentů v oblasti základních uživatelských znalostí ICT):
 - Využívání specializovaných předmětů
 - Cílené zařazování prvků rozvíjejících informační gramotnost v ostatních předmětech pregraduální učitelské přípravy

Informační gramotnost a pregraduální příprava učitelů na PŘF OU

- Strukturované studium učitelství na PŘF (od AR 2006/2007) ⇒ nové přístupy
- Bakalářské studium – povinné průpravné předměty zaměřené na oblast matematické a informační gramotnosti
- Navazující magisterské studium – aplikace ICT ve vzdělávání s orientací na specifika oboru

Informační gramotnost a pregraduální příprava učitelů na PŘF OU

- Webové stránky
- Moodle
- Studijní agenda, elektronický index, elektronický zápis, registrace předmětů, tvorba rozvrhu
- E-mail
- Možnost získání ECDL (Centrum CŽV na PŘF)

Informační gramotnost a závěrečné práce na PŘF OU

- Diplomové práce studentů NMgr studia učitelství
- Doktorské práce SO: Teorie vzdělávání ve fyzice

Závěr

- Rozvíjení funkční gramotnosti a s tím související gramotností informační se stává základem při zajišťování kvalitního vzdělávacího systému, jehož cílem není naučit studenty získat a reprodukovat znalosti od svých učitelů, ale naučit je tvůrčím způsobem třídít, vybírat, zpracovávat a používat informace pomocí moderních informačních a komunikačních technologií.

Informační gramotnost – portál INFOGRAM

- <http://www.infogram.cz/>
- Portál vznikl za podpory MŠMT jako výsledek rozvojového projektu *Informační vzdělávání bez bariér: webový portál pro rozvoj informační gramotnosti a podporu celoživotního vzdělávání.*
- Na projektu spolupracovaly následující vysoké školy:
 - Česká zemědělská univerzita v Praze (koordinující škola),
 - České vysoké učení technické v Praze,
 - Západočeská univerzita v Plzni.

Informační gramotnost – portál INFOGRAM

- Sekce
 - Pro studenty
 - Výukové materiály, prezentace - vyhledávání
 - Pro vyučující (učitele, knihovníky)
 - Strategie a koncepce
 - Výukové materiály (vyhledávání)
 - Materiály z oblasti didaktiky a metodiky výuky
 - Plagiátorství
 - Zajímavé odkazy